

Enhed
Handicap

Sagsbehandler
Lene Brøcker

Sagsnr.
2020 - 2853

Doknr.
271794

Dato
07-10-2020

Høringsnotat

over

forslag til lov om ændring af lov om social service (Forberedelse af overgangen til voksenlivet for unge med varig og betydeligt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse)

1. Hørte myndigheder og organisationer

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 29. maj til den 29. juni 2020 været sendt i høring hos:

Advokatrådet, Ankestyrelsen, Børne- og Kulturchefforeningen, Børnerådet, Dansk Socialrådgiverforening, Danske Handicaporganisationer, Danske Regioner, Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet – DUKH, Det Centrale Handicapråd, #enmillionstemmer, For Lige Vilkår, HK/Kommunal, Institut for Menneskerettigheder, KL, Sammenslutningen af Unge med Handicap (SUHM), Sjældne Diagnoser og Udviklingshæmmedes Landsforbund (ULF).

Social- og Indenrigsministeriet har modtaget svar fra følgende af de ovennævnte myndigheder og organisationer: Advokatrådet, Ankestyrelsen, Børne- og Kulturchefforeningen, Børnerådet, Danske Handicaporganisationer (DH), Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet – DUKH, #enmillionstemmer, For Lige Vilkår, Institut for Menneskerettigheder, KL og Udviklingshæmmedes Landsforbund (ULF).

Social- og Indenrigsministeriet har desuden modtaget høringssvar fra Muskelsvindfonden og Socialpædagogerne.

Nedenfor er gengivet de væsentligste punkter i de modtagne høringssvar.

2. Ændringer foretaget efter høringsrunden

Der er udover sproglige præciseringer og korrekturmæssige ændringer foretaget følgende ændringer efter høringsrunden:

- I lovforslagets § 1, nr. 1 (den foreslåede § 19 a, stk. 1) og bemærkningerne hertil er det præciseret, at forpligtelsen til at igangsætte forberedelsen af overgangen til voksenlivet, når den unge fylder 16 år, ligeledes gælder unge, hvis forældre modtager hjælp efter serviceloven alene med afsæt i den unges

varige og betydeligt nedsatte fysiske eller psykiske funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse.

- I lovforslagets § 1, nr. 1 (den foreslåede § 19 a, stk. 2, nr. 2) og bemærkningerne hertil er ordet 'forsørgelsesgrundlag' tilføjet, så der nu står 'Beskæftigelse og forsørgelsesgrundlag'.
- I afsnit 2.3 i de almindelige bemærkninger er det tydeliggjort, at den foreslåede forpligtelse til at igangsætte forberedelsen af overgangen til voksenlivet, når den unge fylder 16 år, ikke indebære en selvstændig klageadgang.
- I bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 1 (tekstafsnit 11), er det tydeliggjort, at forberedelsen af overgangen til voksenlivet skal ses i sammenhæng med og bygge videre på de tidligere indsatser over for den unge og familien, herunder de eventuelle langsigtede forberedende og forebyggende forløb, som måtte være iværksat allerede i de tidlige barneår.
- I bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 1 (tekstafsnit 15), er det pointeret, at det er vigtigt at sikre, at den unge selv bliver hørt, især i familier hvor den unge og forældrene er uenige om den unges fremtid.
- I bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 1 (tekstafsnit 16), er den unges netværk og relationer og fritidsliv nævnt som eksempler på øvrige relevante forhold, der kan overvejes i forbindelse med forberedelsen af overgange til voksenlivet.
- I bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 1 (tekstafsnit 19) er der foretaget en præcisering af teksten af, hvad kommunalbestyrelsen bør være opmærksom på i forhold til unge i målgruppen, som er omfattet af servicelovens § 140.

3. Høringssvarene

Advokatrådet har oplyst, at de har valgt ikke at afgive høringssvar. Institut for Menneskerettigheder har ingen bemærkninger til lovforslaget.

Børnerådet, DH, Muskelsvindfonden og Socialpædagogerne kvitterer for lovforslaget, men har desuden nogle bemærkninger, som gennemgås nedenfor.

I tilknytning til høringssvaret fra #enmillionstemmer kan det oplyses, at de i deres høringssvar dels har afgivet sammenfattende bemærkninger til lovforslaget på baggrund af input fra deres medlemmer, dels har vedhæftet en kopi af de individuelle input fra medlemmerne som bilag til høringssvaret. Der er i dette høringsnotat taget afsæt i de sammenfattede bemærkninger.

3.1. Klageadgang og frister

Ankestyrelsen har anbefalet, at der i lovforslaget tages eksplicit stilling til muligheden for at klage over, at kommunen ikke i tide forbereder overgangen til voksenlivet.

#enmillionstemmer og For Lige Vilkår bemærker, at der bør fastsættes en præcis frist for, hvornår der skal træffes afgørelser om den indsats, der skal iværksættes efter den unge er fyldt 18 år, så der kan klages over manglende overholdelse af denne frist.

Social- og Indenrigsministeriets bemærkninger

Det bemærkes, at den foreslåede, nye forpligtelse til at igangsætte forberedelsen af overgangen til voksenlivet, når den unge fylder 16 år, har til formål at lovfæste de processkridt, kommunalbestyrelsen skal tage i forbindelse med forberedelsen af de unges overgang til voksentilværelsen.

Da sådanne processkridt ikke er at betragte som afgørelser, hvorover der kan klages, indebærer lovforslaget ikke en udvidet klageadgang.

Den foreslåede bestemmelse vil herudover tydeliggøre og konkretisere kommunernes eksisterende ansvar for at sikre en helhedsorienteret, velforberedt og inddragende proces – også i forbindelse med overgangen til voksenlivet – for unge med varig og betydelig funktionsnedsættelse eller indgribende lidelse, herunder tydeliggøre forpligtelsen til at sikre, at der kan træffes en rettidig afgørelse, så den unge ikke står uden nødvendig hjælp i forbindelse med overgangen til voksenlivet.

Med forslaget foreslås det således ikke, at kommunalbestyrelserne pålægges nye forpligtelser i denne sammenhæng, heller ikke i form af frister for hvornår forberedelsen skal være afsluttet, og hvornår der skal være truffet afgørelse efter voksenbestemmelserne. Baggrunden for dette er, at sagsbehandlingsprocessen kan variere afhængigt af den enkelte unges konkrete forhold, herunder kompleksiteten af vedkommendes behov for hjælp og støtte.

Det skal understreges, at kommunalbestyrelsens generelle forpligtelse til at sikre rettidig sagsbehandling også vil gælde for de foreslåede sagsskridt i forbindelse med forberedelsen af den unges overgang til voksenlivet.

På baggrund af høringssvarene fra Ankestyrelsen, #enmillionstemmer og For Lige Vilkår vil det blive tydeliggjort i lovforslagets bemærkninger, at de ændringer, der foreslås med lovforslaget, ikke giver selvstændig adgang til at klage, men at de foreslåede, nye bestemmelser er omfattet af kommunalbestyrelsens generelle forpligtelse til at overholde lovgivningen og sikre rettidig sagsbehandling.

3.2. Målgruppe og ikrafttræden

Børne- og Kulturchefforeningen bemærker, at der er behov for at præcisere målgruppen, så det fremgår klart, at lovforslaget også omfatter unge med varig og betydeligt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse, som ikke selv modtager hjælp efter serviceloven, men hvis forældrene modtager økonomisk støtte efter servicelovens §§ 41 eller 42 om hjælp til dækning af merudgifter og tabt arbejdsfortjeneste.

DUKH bemærker, at der er en gruppe unge mellem 16 og 18 år med varig og betydeligt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse, som ikke modtager ydelser efter serviceloven, og anbefaler, at denne gruppe af unge omfattes, hvis de henvender sig vedrørende hjælp i forbindelse med overgangen til voksenlivet.

Børnerådet anfører, at forslaget burde omfatte alle unge, der er anbragt efter serviceloven.

#enmillionstemmer anfører, at målgruppen bør præciseres i bemærkningerne – gerne i form af en ikke-udtømmende liste – og begrundes denne anmodning med, at blandt andet autisme og ADHD i nogle kommuner ikke anses for at være varige handicap, når den unge fylder 18 år.

DH og #enmillionstemmer anfører, at der bør indføres en overgangsordning for de unge i målgruppen, som er mellem 16 og 18 år ved lovens ikrafttræden.

#enmillionstemmer udtrykker endvidere undren over, at loven efter lovforslaget først skal træde i kraft den 1. januar 2021.

Social- og Indenrigsministeriets bemærkninger

Målgruppen for lovforslaget er unge, som har en varig og betydeligt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse, som medfører et behov for hjælp og støtte efter serviceloven. Denne afgrænsning har afsæt i den politiske aftale, som lovforslaget udmønter, samt i de målgruppedefinitioner, som generelt anvendes i forhold til indsatser overfor unge med handicap.

Målgruppen er ikke defineret ud fra konkrete diagnoser, men ud fra en vurdering af omfanget af den enkelte unges funktionsnedsættelse og støttebehov. Det afgørende for vurderingen af, om en ung er en del af målgruppen, er således, om den unge har en varig og betydeligt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kroniske eller langvarige lidelse, samt det behov for hjælp og støtte efter serviceloven, som følger heraf. Lovforslaget skal sikre, at kommunalbestyrelsen igangsætter forberedelsen af overgangen til voksenlivet for unge i målgruppen, når de fylder 16 år.

Den afgrænsede målgruppe ændrer dog ikke på kommunalbestyrelsens generelle ansvar for at forholde sig til henvendelser om hjælp og støtte fra alle borgere uanset alder, som måtte have behov herfor, herunder tilbyde rådgivning og vejledning. Denne forpligtelse følger blandt andet af retssikkerhedslovens § 3 og servicelovens § 10.

I forhold til Børne- og Kulturchefforeningens bemærkninger bemærkes det, at det ikke er afgørende, om den hjælp og støtte, der gives efter serviceloven, gives til den unge selv eller til forældrene. Det afgørende er, at hjælpen og støtten alene gives med afsæt i den unges varige og betydeligt nedsatte fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kroniske eller langvarige lidelse.

I forhold til DUKH's bemærkning bemærkes det, at kommunalbestyrelsen allerede efter de eksisterende bestemmelser i den sociale lovgivning vil være forpligtet til at forholde sig til henvendelser fra unge uden for målgruppen – eksempelvis unge med handicap, som ikke modtager hjælp og støtte efter serviceloven – hvis de henvender sig vedrørende hjælp i forbindelse med overgangen til voksenlivet.

I forhold til Børnerådets bemærkning bemærkes det, at lovforslaget er en udmøntning af initiativet "Bedre rammer for overgangen til voksenlivet for unge med handicap", som indgår i den politiske aftale om udmøntning af reserven til foranstaltninger på social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet 2020-2023. Et forslag om at lade de foreslåede regler om forberedelse af overgangen til voksenlivet omfatte alle anbragte unge er derfor ikke en del af aftalen, som dette lovforslag udmønter.

I forhold til bemærkningerne fra DH og #enmillionstemmer om indførelse af en overgangsordning for de unge, som er mellem 16 og 18 år ved lovens ikrafttræden, bemærkes det, at det allerede af lovforslagets bemærkninger til § 2 fremgår, at kommunalbestyrelsen i medfør af de eksisterende bestemmelser i serviceloven og retssikkerhedsloven vil være forpligtet til at sikre en god, inddragende og velforberedt overgang til voksenlivet også for de unge, som ved lovens ikrafttræden er mellem 16 og 18 år.

I forhold til bemærkningen om ikrafttrædelsestidspunktet fra #enmillionstemmer bemærkes det, at lovforslaget forventes fremsat for Folketinget straks ved begyndelsen af folketingssamlingen 2020-2021, hvilket er det tidligst mulige tidspunkt i det kommende folketingsår. Det foreslåede ikrafttrædelsestidspunkt afspejler dels det forhold, at der skal være tid til behandling og vedtagelse af lovforslaget i Folketinget

efter fremsættelsen, og dels, at der skal være tid til, at kommunerne kan forberede implementeringen af den foreslåede lovændring.

På baggrund af høringssvaret fra Børne- og Kulturchefforeningen tydeliggøres det i den foreslåede § 19 a, stk. 1, at bestemmelsen også omfatter unge, hvis forældre modtager hjælp efter serviceloven alene med afsæt i den unges varige og betydeligt nedsatte fysiske eller psykiske funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse.

Bemærkningerne fra DUKH, Børnerådet, DH og #enmillionstemmer giver på baggrund af ovenstående ikke anledning til ændringer i lovforslaget.

3.3. Oplistning af forhold, som skal overvejes i forbindelse med forberedelse af overgangen til voksenlivet

DH og Socialpædagogerne foreslår, at den unges fremtidige forsørgelsesgrundlag nævnes i opstillingen.

DH foreslår endvidere, at fritidsliv og sundhed nævnes eksplicit i opstillingen.

Børnerådet foreslår, at netværk og relationer nævnes i opstillingen.

ULF foreslår, at behovet for støtte/hjælp nævnes som første punkt i listen, da ULF har den erfaring, at det er centralt for de andre punkter, og derfor vil det være mest meningsfyldt, at man tidligt i arbejdet finder det rette behov.

Social- og Indenrigsministeriets bemærkninger

Oplistningen i den foreslåede § 19 a, stk. 2, angiver en række helt centrale forhold, som det altid vil være relevant at overveje i forbindelse med overgangen til voksenlivet for de unge, som er i målgruppen for forslaget. Herudover angives det i punkt 6 i opstillingen, at kommunalbestyrelsen også skal overveje øvrige relevante forhold.

Det vil i alle sager være relevant at overveje såvel de allerede oplistede, konkrete forhold som forsørgelsesgrundlag for den unge, mens de øvrige forhold, som anføres i høringssvarende, alene vil være relevante at overveje i forhold til en del af målgruppen for forslaget.

På baggrund af høringssvarene fra DH og Socialpædagogerne vil lovforslaget derfor blive tilrettet, så forsørgelsesgrundlag bliver nævnt i opstillingen i den foreslåede § 19 a, stk. 2. I forhold til de øvrige ønsker til tilføjelser vil det blive tydeliggjort i lovforslagets bemærkninger, at de nævnte forhold kan være relevante at have opmærksomhed på i tilknytning til det nuværende punkt 6 i opstillingen. På baggrund af ULF's bemærkning er opstillingen i den foreslåede § 19 a, stk. 2 ændret, så behovet for støtte/hjælp nu nævnes som første punkt i listen.

3.4. Diverse præciseringer af lovtekst

DH og Socialpædagogerne bemærker, at det bør fremgå af selve lovbestemmelsen, at der i forbindelse med forberedelsen i relevant omfang skal inddrages faglig specialviden og socialpædagogiske kompetencer.

DUKH bemærker, at det som præcisering af den foreslåede § 19 a, stk. 3, bør fremgå direkte af bestemmelsen, at formålet med at sikre rettidig afslutning af forberedelsen af overgangen til voksenlivet er at forebygge, at den unge kommer til at stå uden hjælp i en periode i forbindelse med overgangen.

Social- og Indenrigsministeriets bemærkninger

Kommunalbestyrelserne har allerede i medfør af eksisterende bestemmelser i serviceloven og retssikkerhedsloven pligt til at sikre, at alle sager er tilstrækkeligt oplyst, inden der træffes afgørelse. Heraf følger implicit en forpligtelse til at inddrage relevant viden og kompetencer i sagsbehandlingen. Ligeledes har kommunalbestyrelsen allerede i dag en forpligtelse til at tilrettelægges sagsbehandlingen med henblik på at forebygge, at borgerne står uden nødvendig hjælp i en periode.

Disse eksisterende forpligtelser fremgår desuden af bemærkningerne til lovforslaget og vil ligeledes blive nævnt i vejledningen.

Bemærkningerne fra DH, Socialpædagogerne og DUKH giver derfor ikke anledning til ændringer i lovforslaget.

3.5. Diverse præciseringer af bemærkninger

DH har en tekstnær kommentar til nedenfor anførte afsnit af de specifikke bemærkninger (nr. 1 s. 9 afsnit 2): *"Omfanget og tilrettelæggelsen af dialogen vil bero på de konkrete forhold samt på den unges og denne families formåen/overskud til inddragelse og den unges og forældrenes egne ønsker om inddragelse. Forberedelsen må således ikke blive unødigt ressourcekrævende i forhold til den enkelte sag samtidig med, at der tages hånd om samtlige relevante forhold."* DH finder, at ordvalget "unødigt ressourcekrævende" kan opfattes som om forberedelse i forhold til at inddrage den unge og dennes familie ikke må blive for ressourcekrævende. DH mener derfor, at formuleringen bør slettes.

DH opfordrer til, at det i lovbemærkningerne præciseres, at overgangsindsatsen ved det fyldte 16. år skal ses i sammenhæng med og bygge videre på et langsigtet forberedende og forebyggende forløb allerede i de tidlige barneår, jf. servicelovens formålsbestemmelse, som netop understreger vigtigheden af forebyggende indsatser.

DH foreslår endvidere, at der af bemærkningerne til lovforslaget eller i en kommende vejledning gøres opmærksom på, at der for nogle familier kan være uoverensstemmelse mellem, hvad forældrene ønsker for den unges fremtid, og hvad den unge selv ønsker. Og at det her er vigtigt at få den unges ønsker tydeligt frem, da det er den unges liv det handler om.

For Lige Vilkår anfører, at det i lovforslaget bør præciseres, hvordan den unges partsstatus skal forstås i forhold til forældrenes, således at lovforslaget både adresserer de situationer, hvor det ikke er muligt eller er uhensigtsmæssigt at inddrage den unge på det pågældende tidspunkt, og de situationer, hvor den unge fuldt ud er i stand til at være part i egen sag.

For Lige Vilkår bemærker endvidere, at det er vigtigt, at unge i målgruppen, som også er omfattet af en handleplan efter § 140, ikke stilles dårligere end de andre unge i målgruppen for lovforslaget, og at det derfor bør præcisere, at overgangen kan planlægges med udgangspunkt i handleplanen, i det omfang handleplanen omfatter de relevante emner, der er nævnt i den foreslåede § 19 a.

Social- og Indenrigsministeriets bemærkninger

I forhold til DH's konkrete ønske om at slette formuleringen *"Forberedelsen må således ikke blive unødigt ressourcekrævende.."* bemærkes det, at denne formulering ikke knytter sig til brugen af ressourcer i forhold til at sikre inddragelse af den unge og

dennes forældre, men knytter sig til den samlede sagsbehandling i forbindelse med forberedelsen af overgangen til voksenlivet efter den foreslåede § 19 a, jf. det foreslåede § 19 a, stk. 1, 1. og 4. pkt.

Ministeriet anerkender, at den nuværende placering af formuleringen ”*Forberedelsen må således ikke blive unødigt ressourcekrævende..*” kan skabe misforståelser om, hvorvidt der refereres til brug af ressourcer i forbindelse med at sikre inddragelse af den unge og forældrene.

Da pointen om, at forberedelsen samlet set ikke vil skulle være unødigt omfattende, fremgår andre steder i lovforslaget, vil sætningen ”Forberedelsen må således ikke blive unødigt ressourcekrævende i forhold til den enkelte sag samtidig med, at der tages hånd om samtlige relevante forhold.” – på baggrund af høringssvaret fra DH – blive slettet af lovforslagets bemærkninger.

I forhold til de øvrige elementer i høringssvaret fra DH samt høringssvaret fra For Lige Vilkår vil de anførte pointer blive adresseret i lovforslagets bemærkninger.

3.6. Hjælp og støtte i forbindelse med overgangen til voksenlivet

DH, #enmillionstemmer, For Lige Vilkår og Muskelsvindfonden anfører, at loven bør give den unge ret til at beholde hjælpen efter børneparagrafferne, indtil den unge har fået en bevilling efter voksenparagrafferne.

DH og Muskelsvindfonden ønsker desuden, at retten til at beholde hjælpen efter børneparagrafferne skal gælde, indtil den unge har fået en bevilling efter voksenparagrafferne, som det har været muligt at afprøve i Ankestyrelsen.

DH anfører endvidere, at forberedelsesindsatsen vil blive styrket, såfremt der er en gennemgående tovholder, som sammen med familien sikrer maksimal tryghed og koordinering.

#enmillionstemmer anfører, at der bør tilbydes en bisidder/partsrepræsentant eller anden uvildig person, der kan bygge bro, såfremt der er uenighed i løbet af forberedelsen, som har betydning for selve afgørelsen.

KL foreslår, at der i lovforslaget skabes en hjemmel til, at kommunerne ved bevilling af botilbud og anden relevant hjælp efter voksenbestemmelserne må træffe afgørelse, inden den unge fylder 18 år, hvis det er oplagt, at den unge er i målgruppen for ydelsen. I forlængelse heraf foreslår KL, at det tydeliggøres i reglerne, hvem der har klageadgang i forhold til afgørelser, som træffes, inden den unge fylder 18 år, herunder at forældrenes rolle tydeliggøres i sager, hvor det vurderes, at den unge skal indstilles til værgemål umiddelbart efter vedkommende er fyldt 18 år.

Social- og Indenrigsministeriets bemærkninger

Lovforslaget er en udmøntning af initiativet ”Bedre rammer for overgangen til voksenlivet for unge med handicap”, som indgår i den politiske aftale om udmøntning af reserven til foranstaltninger på social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet 2020-2023. Forslag om at lade bevillinger efter børnebestemmelserne fortsætte, efter den unge er fyldt 18 år, om at skabe hjemmel til at der kan træffes afgørelse efter voksenbestemmelserne, inden den unge fylder 18 år, eller om at forpligte kommunerne til at udpege en gennemgående tovholder eller en bisidder/partsrepræsentant er ikke en del af aftalen, som dette lovforslag udmønter.

Bemærkningerne fra DH, #enmillionstemmer, For Lige Vilkår, KL og Muskelsvindfonden giver på baggrund af ovenstående ikke anledning til ændringer i lovforslaget.